

3. Чуєнков А., Король С. Оцінка капіталів в інтегрованій звітності. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2023. Т. 4, № 51. С. 202–217. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4115> (дата звернення: 30.10.2024).

4. Financial Reports - Kernel. *Kernel*. URL: <https://www.kernel.ua/investor-relations/financial-reports/> (date of access: 30.10.2024).

5. Investor relations & corporate governance. *МХП*. URL: <https://mhp.com.ua/en/mhp-se> (date of access: 30.10.2024).

УДК 658.5:657:004.9

І.В. Нестеренко, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

СМАРТ-АНАЛІТИКА В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний світ бізнесу перебуває під впливом глобалізаційних процесів, які формують нові виклики для вітчизняних підприємств. Підвищення конкуренції, швидкість змін у технологіях і вимоги до прозорості та відповідності стандартам змушують підприємства шукати нові підходи до управління. Одним з найперспективніших рішень у цьому контексті є впровадження смарт-аналітики — сучасного підходу до аналізу даних, що дозволяє глибше розуміти бізнес-процеси та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Смарт-аналітика поєднує технології великих даних, штучного інтелекту та прогнозної аналітики, забезпечуючи точне та своєчасне оброблення інформації для управління підприємством [1, с. 74].

Активний розвиток смарт-аналітики розпочався у 2010-х роках, коли такі технологічні гіганти, як IBM, Google і Microsoft, почали впроваджувати алгоритми машинного навчання та обробки великих даних у свої бізнес-аналітичні платформи. Масштабування даної галузі пов'язано із впровадженням ІоТ, особливо у сферах виробництва, роздрібно́ї торгівлі та фінансових послуг, де зростаючі обсяги даних вимагали нових рішень для їхнього ефективного використання. Завдяки цьому смарт-аналітика швидко поширилася як інструмент для точного прогнозування, автоматизації рішень та персоналізації обслуговування, особливо у великих корпораціях і технологічно розвинених країнах, як-от США та країни ЄС [2, с. 154].

Сучасні інструменти смарт-аналітики охоплюють такі напрями, як великі дані, штучний інтелект, машинне навчання та прогнозна аналітика. Завдяки аналітиці великих даних підприємства можуть здійснювати точне прогнозування ринкових тенденцій, попиту на продукцію та динаміки цін, що дозволяє бізнесу краще планувати свої ресурси та знижувати ризики.

Смарт-аналітика дозволяє визначити оптимальні способи використання ресурсів, включно з людським капіталом, фінансами та матеріальними ресурсами. Технології штучного інтелекту дають змогу автоматично

коригувати плани, виявляти неефективні процеси, сегментувати клієнтську базу, прогнозувати поведінку споживачів та адаптувати маркетингові стратегії до потреб окремих сегментів, що сприяє підвищенню рівня задоволеності клієнтів.

За допомогою інструментів смарт-аналітики можна ідентифікувати потенційні ризики, здійснювати їх кількісну оцінку та розробляти стратегії мінімізації. Зокрема, підприємства можуть контролювати кредитні ризики, ризики постачання та ринкові ризики в реальному часі.

Сучасні аналітичні системи дозволяють автоматизувати створення звітності, обробку транзакцій і контроль відповідності нормативним вимогам, що значно знижує навантаження на персонал та підвищує прозорість бізнесу. Тому, застосування смарт-аналітики дає змогу підприємствам підвищити свою ефективність за кількома напрямками. По-перше, вона забезпечує більш оперативне та обґрунтоване прийняття рішень завдяки наданню актуальних та точних даних. По-друге, смарт-аналітика сприяє скороченню витрат за рахунок оптимізації процесів та автоматизації рутинних операцій. Нарешті, завдяки аналітичним прогнозам і можливості вчасно адаптуватися до ринкових змін, підприємства знижують ризики та підвищують свою стійкість в умовах конкурентного середовища [3, с. 503].

Попри значні переваги, впровадження смарт-аналітики в управлінні підприємством супроводжується певними труднощами:

- високі витрати на впровадження - інвестиції в технології смарт-аналітики можуть бути значними, особливо для малих і середніх підприємств;
- проблеми з безпекою даних - використання великих масивів даних може створювати додаткові ризики для конфіденційності та безпеки;
- недостатня кваліфікація персоналу - зростає потреба у кваліфікованих спеціалістах, здатних ефективно працювати з інноваційними технологіями та використовувати результати аналізу для прийняття управлінських рішень.

У майбутньому очікується подальше вдосконалення інструментів смарт-аналітики, зокрема за рахунок інтеграції з іншими технологіями, такими як, блокчейн, хмарні обчислення та Інтернет речей (IoT). Так, швидкий розвиток IoT визнано одним із провідних досягнень в інформаційно-комунікаційних технологіях, що відіграє ключову роль у створенні інноваційних рішень для суспільства, громадян, бізнесу та урядів. IoT також активно використовує потенціал великих даних і методи машинного навчання, що відкриває нові можливості для ефективного управління та аналітики. Варто підкреслити, що ЄС визначає IoT як один із пріоритетів розвитку єдиного цифрового ринку. Крім того, IoT охоплює низку горизонтальних політик, таких як захист даних і кібербезпека. У робочому документі ЄС “Європейська стратегія щодо даних” наголошується, що для реалізації єдиного ринку IoT необхідно вирішити проблему роботи з великими обсягами різноманітних підключених пристроїв, забезпечити їх надійну ідентифікацію та, за можливості, виявляти їх для подальшого інтегрування у відповідні системи IoT [4, с. 8].

Використання смарт-аналітики в бухгалтерському обліку має низку особливостей, що підвищують ефективність і точність облікових процесів:

1. Автоматизація рутинних операцій. Смарт-аналітика дозволяє автоматизувати обробку великих обсягів даних, що скорочує час на виконання повсякденних завдань, як-от облік витрат та доходів, складання звітності й контроль за фінансовими транзакціями.

2. Прогнозування та управління ризиками. Завдяки алгоритмам машинного навчання смарт-аналітика може прогнозувати фінансові показники, оцінювати ризики й виявляти аномалії у фінансових даних, що допомагає мінімізувати ймовірність помилок і шахрайства.

3. Персоналізація звітності. Смарт-аналітика дозволяє створювати адаптивні, індивідуалізовані звіти відповідно до потреб різних підрозділів, керівництва та аудиторів, підвищуючи зрозумілість та точність облікової інформації.

4. Інтеграція з іншими бізнес-системами. Смарт-аналітика ефективно поєднується з іншими інформаційними системами, такими як CRM і ERP, що забезпечує обмін даними й комплексний підхід до фінансового аналізу.

5. Покращення прийняття рішень. Завдяки обробці великих обсягів інформації смарт-аналітика надає управлінцям та бухгалтерам можливість приймати більш обґрунтовані фінансові рішення, спираючись на реальні, своєчасні дані [5, с. 33].

Отже, в умовах Індустрії 4.0 смарт-аналітика допомагає виявляти тренди, прогнозувати потреби виробництва, оцінювати ризики та автоматизувати управлінські процеси [6].

Таким чином, смарт-аналітика є невід'ємною складовою сучасного управління, особливо в умовах глобалізації, де швидкість реагування на зміни ринку має критичне значення. Вона дозволяє здійснювати всебічний аналіз даних для підвищення ефективності бізнес-процесів, скорочення витрат і забезпечення кращої адаптивності до ринкових змін. У світлі глобальних тенденцій до цифровізації бізнесу, смарт-аналітика сприяє зміцненню позицій підприємств на міжнародному ринку завдяки інноваційним підходам до обробки великих даних і автоматизації управлінських функцій.

Інформаційні джерела

1. Bashynska I.O. Smartization as an alternative to innovative activity. Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment : monograph : in 2 vol. / ed. by M. Bezpartochnyi. Riga : Landmark SIA, 2019. Vol. 2. P. 73–81.

2. Kashchena N., Kovalevska N., Nesterenko I. (2022). Organizational and methodological aspects of audit of integrated reporting of enterprise. *Zeszyty naukowe wyższej szkoły technicznej w Katowicach*. No. 14. P. 153–164. DOI: <https://doi.org/10.54264/0040>

3. Кащенко Н.Б., Нестеренко І.В. Цифровізація та екологізація інноваційного розвитку бізнесу: маркетингові аспекти повоєнного відновлення. *Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в SMART-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри* : колективна монографія / За наук. ред. І.В. Перевозової. Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. С. 482-504. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31522>

4. Осауленко О. Г., Горобець О. О. Імплементация инструментарию Smart-статистики в офіційну статистику. *Статистика України*. 2023. № 1. С. 7–18. DOI: [10.31767/su.1\(100\)2023.01.01](https://doi.org/10.31767/su.1(100)2023.01.01)

5. Ковалевська Н.С., Нестеренко І.В., Янчева І.В., Лопін А.О. Диджиталізація обліково-аналітичного забезпечення природоохоронної діяльності підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2021. Вип. 1 (33). С. 32–43. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/3302/1/%2b%d1%80%d0%b5%d0%bf.3.pdf>

6. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution: what it means and how to respond. URL: <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwa>

УДК: 657.421.3

А.С. Осьмірко*, здоб. ОС «бакалавр» (НАСОА, Київ)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ

У сучасній економіці нематеріальні активи стають дедалі важливішим елементом зростання вартості бізнесу. Вони охоплюють інтелектуальну власність, ділову репутацію (гудвіл), програмне забезпечення, ліцензії та ноу-хау, які часто визначають конкурентні переваги компаній. Водночас українські підприємства стикаються з численними труднощами в оцінці та відображенні таких активів у фінансовій звітності. Ці проблеми мають не лише локальний характер, але й зумовлюють системні ризики, впливаючи на інвестиційну привабливість країни та розвиток бізнесу. На цьому тлі важливим є аналіз причин та наслідків поточних проблем, а також розробка можливих шляхів їх вирішення.

«Нематеріальні активи є складними об'єктами для обліку, адже вони не мають фізичної форми, а їх вартість залежить від ринкової динаміки та специфіки компанії. На перший погляд, їх облік може здаватися простим: оцінити первісні витрати та відображати поступове зменшення вартості через амортизацію. Однак практика свідчить, що все набагато складніше. Наприклад, гудвіл, який виникає внаслідок придбання компанії за ціною, вищою за балансову вартість активів, є суб'єктивним елементом, і його точна оцінка може бути викликом навіть для досвідчених фахівців» [1]. Крім того, «оцінка інтелектуальних активів, як-от патентів або авторських прав, потребує врахування багатьох факторів, серед яких – потенціал майбутніх доходів та ринковий попит. Проте, в Україні поки що бракує усталених методик, які дозволяли б робити такі оцінки прозорими та зрозумілими. Це призводить до викривлень у фінансовій звітності та знижує довіру інвесторів, особливо іноземних» [2].

Однією з ключових проблем є наявність розбіжностей та відмінностей у врегулюванні питань облікового відображення об'єктів бухгалтерського обліку

---

* Науковий керівник – Л.С. Новіченко, канд. екон. наук, доц. (НАСОА, Київ)